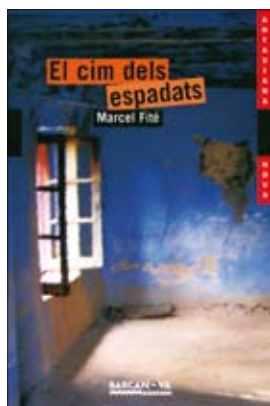

El cim dels Espadats

Marcel Fité,
El cim dels Espadats,
Barcanova,
Barcelona 2008

Al cim dels Espadats, una muntanya selvàtica i misteriosa al veral de Valldarques, hi passen coses estranyes i enigmàtiques. Sobretot a la casa que hi ha al capdamunt del cim, habitatge d'un home tan solitari i esquívol com un llop: lo Boriac. Un Boriac que ve un dia que es mor, per bé que a la casa, inexplicablement, continua havent-hi vida. Un succés que farà anar de corcoll en Roc, l'Agustí i la Marta,

tres amics d'esperit inquiet que dedicaran les vacances d'estiu a ficar-hi tossudament i arriscadament el nas, per veure si en poden treure l'entrellat, i a preparar-se per a participar amb un rai en la Diada dels Raiers, la gran festa anual que celebra Vilareny –llegiu Nargó–, «per evocar l'antiga feina que durant segles havia donat vida al poble i a la comarca».

Marcel Fité, que ja ens havia demostrat la força de la seva literatura tant en el camp de la narrativa –*Històries de vetllador*, premi Les Talúries 1997– com en el de la novel·la –*El carrer dels Petons*, premi Manuel Cerqueda i Escaler 2002, i *Un seient a la llotja*–, en *El cim dels Espadats* confirma una maduresa extraordinària en l'ofici d'escriure. Perquè el text i les situacions que hi descabdella us sedueixen tot seguit, us xuclen com un remolí del Segre des del començament, i us mantenen en un estat de suspens fins al final, girant full rere full empesos pel desig de voler saber com resol els fantàstics fets que hi narra i com s'acaba tot.

Altrament, els personatges que Marcel Fité hi crea –a part dels quatre esmentats: lo Boriac, en Roc, l'Agustí i la Marta– són una delícia d'humanisme, acompanyat, en algun cas concret,

d'una certa i innocent rusticitat. Com l'oncle Peret, un exiliat de la guerra del 36, culte i pedagog, seguidor i admirador de Pompeu Fabra, que retorna a Vilareny després d'haver seguit mig món i hi imparteix classes de llengua i literatura catalanes, a part d'assistir puntualment cada any a la Universitat Catalana d'Estiu. O com l'Antoni, amic del Peret, lector empegueït i escultor, però als quals la guerra malauradament separa: l'Antoni és del bàndol guanyador, lo Peret és del bàndol perdedor. O com lo Cama, que viu del contraban i volgudament isolat, rebel a abandonar la terra que l'havia vist néixer, com anaven fent molts d'altres, en una diàspora que va provocar una davallada demogràfica monumental arreu de la muntanya.

Guerra i terra: vet aquí dos dels elements, entre altres, en què descansa la novel·la que Marcel Fité ens ofereix en un exercici de memòria. Perquè la memòria –és a dir, l'imaginari del passat col·lectiu que ens ha estat tramès– és el que ens identifica com a poble i ens dóna cohesió social. Per això Marcel Fité reconstrueix, en *El cim dels Espadats*, una part de la història de la Catalunya nord-occidental –primera guerra carlina, guerra del 36, persecució de

la identitat catalana– vista i protagonitzada per personatges del poble ras, en un cant contra la tragèdia de les guerres i el silenci social que s'imposa a causa de la por i el terror que provoquen. Com diu un dels protagonistes, «que en són de dolentes les guerres i que maca pot ser la vida només amb una mica d'amor!».

De fet, la citació de Lev Tolstói amb què Marcel Fité encapçala *El cim dels Espadats* –«Què forçava aquests homes a incendiar les cases, a matar els altres? Quina força empenyí els homes a obrar d'aquesta manera?»– ja ens indica, en bona mesura, per on anirà el rumb de la novel·la. Ara bé, Marcel Fité no limita la narració a ser un sol cant contra la guerra, sinó que n'hi plasma tot un ventall, i ben intens, a favor de valors com l'alegria de viure, l'amistat, la família, els coneixements, el treball constant, la lectura, la lletra escrita, el respecte als animals i a la natura...; és a dir, hi aboca el pensament d'un autor que creu profundament en els valors humans i la naturalesa, amb la persona com a ésser suprem de la creació.

En resum, Marcel Fité ens ofereix, amb *El cim dels Espadats*, una novel·la ben tramada, ben escrita i ben resolta, recomanable tant a joves com a grans. ◆

JOSEP ESPUNYES

Llengua i comunicació

Joan Tudela,
Llengua i comunicació,
Fundació Josep Comaposada,
Barcelona 2006.

Joan Tudela és un periodista i sociolingüista ben conegut per la gent d'aquest país que sent inquietud pel futur de les llengües amenaçades i, per tant, pel futur de la llengua catalana.

Els seus treballs, sempre d'una gran claredat i racionalitat, han aparegut publicats en diversos volums i en centenars d'articles de diaris i revistes, fet que li ha permès d'ésser distingit amb diversos premis: el Francesc Layret, el Ciutat de Barcelona, el Gaziel, el Jaume Ciurana, el Federació d'Ateneus i el Serra Moret.

L'obra que presentem, *Llengua i comunicació*, és un quadern editat per la Fundació Josep Comaposada, entitat que treballa des de fa anys en la mai prou lloada tasca de fomentar l'ús del català en el món laboral i sindical.

La publicació consta de tres parts. En la primera se'ns presenta un mapa de la comunicació presencial amb una exposició clara i concisa dels principals factors (auditius, visuals i globals) que hi intervenen. En la segona, dedicada a la comunicació escrita, se'ns explica d'una manera metòdica i detallada el procés de creació d'un text escrit a partir d'un itinerari dividit en quatre etapes:

preescriure, escriure, reescriure i postescriure. En la tercera part, Tudela ens ofereix un centenar d'aforismes destinats a fer prendre consciència lingüística i a animar els lectors a comprometre's en la noble lluita de defensar el ple ús del català en el territori que li és propi. Aquests aforismes, senzills i precisos, tenen la virtut de desvetllar, amb el seu esclat lluminós, les consciències adormides i manipulades per anys i panys de silenci interessat i de tenebra imposada. Heus-ne aquí alguns exemples: «El futur de la llengua catalana no està escrit enlloc: l'escrivim cada dia entre tots.» «Viure en català al nostre territori és la nostra manera de contribuir al manteniment de la diversitat lingüística del planeta.» «En tot el món, només nosaltres parlem català: és la nostra contribució a la diversitat lingüística de la humanitat.» «La gent de Catalunya som un sol poble i la nostra llengua comuna és el català.» «Per a la gent de Catalunya, parlar ca-

talà és la nostra manera de parlar valencià.» «El català no és ni ha estat mai una llengua d'imposició: mai cap dictadura no ha imposat el català.» «Deixar de parlar en català als que l'estan aprenent és fer-los una mala passada.» «De la vitalitat de la llengua d'aquí, tots en som responsables.» «La immersió escolar en català està molt bé; però és encara millor la immersió social en català.»

En definitiva, una obra pràctica, directa i intel·ligent que, d'una manera clara i senzilla, pot ser de gran utilitat i eficàcia de cara a aconseguir acostar-nos una mica més a la normalització lingüística del món laboral i, per tant, del conjunt de la llengua. Una eina, doncs, que, servint la llengua del territori, defensa el patrimoni lingüístic de la humanitat, perquè, com diu el mateix Tudela: «Com més fem servir el català, més contribuïm a mantenir la diversitat lingüística del planeta.» ◆

MARCEL FITÉ